

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.”

Êr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Spiritual învățământului în școlile noastre confesionale.

III.

Școla elementară are ehiămarea a da elevului toate cunoscințele trebuincioase, prin cari să fiă capace a-se conduce pre sine singur în vieță.

Cunoscințele spirituali, pre cari și le câștigă elevul în școlă, sunt pentru densusul însemnate puteri pentru dezvoltarea sa ulterioară, dar nu sunt totul pentru a poté preintimpina și a poté lupta cu deplin succes contra greutăților vieții.

Mai trebuie fiitorului om pre lângă cunoscințe încă un ceva; ér acest ceva, carele îi mai trebuie este un nimerit mod de a sci, să pună în aplicare voința sa liberă de om zidit după chipul și asemănarea lui Dumneșeu.

Este neapărat de trebuință, ca încă în școlă să-se formeze caracterul creștinesc al fiitorului om.

Pentru formarea caracterului creștin în școla elementară și în ori ce școlă, mijlocul dovedit de nimerit este numai unul: doctrina religiunii creștine. Pentru că numai crescându-se omul în spiritul genuin al religiunii creștine, poté să-și formeze o nimerită programă a vieții, poté adecă să fie consciu de ceea ce voiesce și de mijlocele, de cari poté dispune, spre a poté realiza scopul, pentru carele trăiesce pre acest pământ.

Omul, carele este crescut în spiritul religiunii creștine, omul, carele pörtă pe Dumneșeu în inima sa, se bucură de vieță, pentru că convingerea lui religioasă îi spune, că vieța sa este un dar dela Dumneșeu, un talant, un capital, prin carele să poté obținé buna starea și fericirea sa vremelnică și vecinică. Și deci condus și stăpănit de această con-

vingere se pune pre sine și întréga sa vieță în servițiul voinței lui Ddșeu.

Are apoi vieța noastră omenescă multe greutăți!

Suntem chiămați a-ne ferí de réu, și în același timp datori suntem a face binele.

A face binele pentru dezvoltarea și înaintarea noastră și pentru promovarea dezvoltării și înaintării deapropelui nostru nu este o greutate atât de mare, — precum este a-ne sci deprinde, ca să-ne ferim de réu, și de ispitele, cari conduc pre om în păcate, mai cu sémă în lumea de astăzi, când omenimea poté că înțelegând réu succesele obținute pre terenul sciințelor reale, a început a-se depărta atât de mult de ascultarea, de voința lui Dumneșeu.

Voiesce adecă, așa ni se pare nouă, lumea de astăzi să facă esperimente fără sfârșit pre toate terenele vieții. Și precum a fost de norocos omul în veacul din urmă mai cu sémă pre terenul sciințelor reale, — tocmai așa se vede, că a fost de nesuccese aceste esperimente pre terenul vieții sociale și morale.

Esistă astăzi nedeslegată, și după toate semnele încă pre mult timp neresolvită o cestiune însemnată, cestiunea așa numită socială, și respective rēportul normal dintre lucru și capital.

Lucrătoriul din țerile apusene cu industrie de fabrică înaintată este nemulțămít cu plata, pre carea o capătă dela fabricant; ér fabricantul, capitalistul, este nemulțămít cu servițiile, pre cari le prestéază lucrătoriul. Atât lucrătoriul, cât și fabricantul voiesce mai mult, și nu ne poté surprinde această dorință, — după ce este fapt, că omul în modul lui natural

de gândire cu cât are mai mult, cu atât voiesce să-aibă mai mult.

Și divergența acésta dintre lucrătorii și capitalist nu se pôte rezolvi întrun mod nimerit, într'un mod, carele să convină pre deplin amânduror părților, — decât numai prin religiunea creștina, prin formarea convingerii religioase, și respective a caracterului creștin.

După principiile evangheliei și religiunii Domnului, omul creștin privesce în tot ceea ce are, și în tot ceea ce câștigă prin sirguință sa un talant primit dela Dumneșeu spre a-și înlesni mersul său spre perfecțiunea creștină, ér pre ceialalți ómeni din lume îi privesce de fii ai lui Dumneșeu. Și prin urmare întărindu-se omul și înaintând tot mai mult în religiune, el află pentru tóte împrejurările modul și ținuta nimerită atât față de sine, cât și față de deaprópele său.

În școla confesională predominând în tóte obiectele de învățământ spiritul religiunii, este natural, că de odată cu educațiunea religioasă se forméză în elev și basa pentru caracterul creștin.

În caracterul creștin consistă apoi capacitatea de a-ne sci feri de réu, și a poté face cu succes binele, — capacitatea de a sci, cum să evităm greșelele, la cari omul este atât de ușor espus, și cum să punem în aplicare în mod nimerit chipul lui Dumneșeu depus în facultățile noastre spirituale pentru a-ne înălța în mod treptat și sigur cătră perfecțiunea creștină.

Asupra omului vin apoi adesea mulțime de nenorociri și calamități de tot felul.

În fața astor fel de nenorociri, de cari în acésta lume nu este scutit aprópe nimenea, — omul fără religiune desperéză ușor, și nu are destulă putere și tãrie, ca să-le pótã înfrunța, și să-și urmeze mai departe calea ulterioară a vieții, în timp ce omul, carele pörtã pre Dumneșeu în inima sa, suportã cu răbdare și bărbãție ori ce nenorocire, carea vine asupra-i, — pentru că este convins, că nenorocirile, cari vin asupra sa, sunt certãri ale lui Dumneșeu, cu scop, ca să-și îndrepteze vieța, și să împlinéză mai cu succes datorințele sale împreunate cu vieța.

Voim, să crescem în școlele noastre elementare confesionale pre omul gata, capace a-se sci, să-se afle între tóte împrejurările vieții. Voim să facem din elevul școlelor noastre elementare pre omul, carele în nenorocirile, ce pot, să vină asupra-i în vieța, să-se scie afla,

mãngaia și ajuta; ér în succesele sale să scie apretui grația și ajutorul lui Dumneșeu și colucrarea minții și inimei sale și în ori ce împrejurare a vieții să scie să fie om și creștin la locul său în lume.

Și mulțamită lui Dumneșeu școlele noastre au făcut ceea ce este cu potință în acésta direcțiune.

Cestiunile de școlã și de educațiune însă sunt și remân pentru némul omenesc întrebãri deschise atât în ceea ce privesce materia, cât și forma învățământului.

Și deci nu ne pôte nici decât surprinde, dacã poporul nostru din ți în ți are mai multe și mai mari pretensiuni față de școlã. Se înmulțesc dilnic trebuințele ómenilor, și deci în rãport cu aceste trebuințe trebuie să-se înmulțéză și prestațiunile școlelor noastre.

Ca să ne scim afla noi cei ce ne găsim în servițiul școlei în situațiunea acestor pretensiuni înmulțite ale poporului, — este neapérat de lipsã, ca să-le studiãm, și să-le cunóscem, și să ne întocmim lucrarea noastră din școlã în deplinã conformitate cu trebuințele poporului.

În conformitate cu aceste trebuințe înmulțite și neîntrerupt crescẽnde ale poporului să desvoltãm în elevi spiritul bisericii, și respective cele trei momente, cari constituiesc acest spirit: p a c e a, l u c r u l și i u b i r e a d e ó m e n i, și atunci neapérat vom face dintrẽsul un om, carele să-se scie ajuta și desvolta între tóte împrejurările vieții.

Epistolele parochului bẽtrãn.

III.

Iubite nepóte! Dupã o iernã din cele mai grele a voit Dumneșeu ca să-se arête érãși rașele sórelui de primãvara, și se întrãm în ano-timpul, în carele Dumneșeu chiamã de nou tóte la vieța și desvoltare.

Ne bucurãm de acésta cu atât mai vẽrtos, că toți aveam temere, ca topindu-se néua repede vom avé vãrsãri de ape. Dar ne-a ferit Dumneșeu. Și eu unul așa socotesc, ca néua cea multã din anul acésta a fost în legãturã cu seceta cea mare din véra trecutã. A fost însetat pãmẽntul de apã, și topindu-se néua, apa s'a scurs cu încetul în sãnul pãmẽntului, ca să-l învieze, și înoiescã pentru bunã rodire și pentru îmbelșugarea ródelor pãmẽntului și în timpul primãverii, când apa topitã din néuã adapã pãmẽntul, maica noastră bisericã a aședat sfãntul și marele post al Învierii Domnului, ca noi ómenii să avem ocaziune bunã a-ne innoi prin chrana sufletescã, pre carea o primim dela Dumneșeu prin sfintele rugãciuni, ce se

înaltă la altarele Domnului și prin împărtășire cu sfintele taine.

Și mulțămită lui Dumneșeu, că în anul acesta vęd, că aproape toți credincioșii se pregătesc a-se împărtăși cu sfintele taine. Este un semn bun acesta, pentru că omul, carele se împărtășesce cu sfintele taine, dovedesce, că pörtă pre Dumneșeu în inima sa, crede în puterea mântuitoare a sfintei bisericii Domnului și a sfintelor ei așeșăminte. Și eu pun mare preț pre acesta, pentru că se veđi, iubite nepöte, — am băgat de sémă, că ómenii cu frica lui Dumneșeu totdeuna sunt și miluiți de Dumneșeu. În casele lor domnesce pace și mângăiere creștinescă, și au totdeuna mulțămire. Sė nu gândesci apoi, că decă observez eu înăntare la poporul meu întru cercetarea sfintei biserici și întru împărtășirea cu sfintele taine, acesta nu ar avé urmare și asupra mersului altor lucruri din comună. Și ca se te convingi despre acesta, află, că a fost și la noi mai deunăđi alegere de birae. Altă dată la astfelu de prilejuri se întemplau între ómeni sfeđi. De astă dată însă a mers lucrul în cea mai mare liniște. Ómenii au ales în antistie tot fruntași și ómeni cu frica lui Dumneșeu. La noi în sat așa gândesc, că a perit pentru totdeuna sémënța de nențelegere și de partide.

Poporul meu numără mulți cărturari și cântăreți, și eu așa am băgat de sémă, că dacă lucrurile în sfanta biserică cu socoșile, cu comitetul și cu sinodul parochial merg în liniște și în bună înțelegerere, acesta o duc ómenii cu sine și la casa satului și în tot locul. Pre mine m'a ajutat în această privință mult și învățatoriul, carele își dă multă trudă și între ómeni și între prunci se-și învețe, și se-și povățuiescă la bine.

În anul acesta învățatoriul a ținut regulat în Dumineci și în sėrbători scólă de repetițiune, carea a fost bine cercetată. Și am vėđut, că poporul învėță, și ascultă bucuros.

În ierna acesta fiind frigul mare n'am potut predica în sfânta biserică, și ca ómenii se nu rēmăna fără învățatură, m'am dus și eu la scólă de repetițiune, și acolo am ținut poporului învățaturi din sfânta evanghelie.

Le-am tēlcuit adecă în fie-care Duminecă și sėrbătoare la ómeni evanghelia đilii, și am băgat de sémă, că de câte ori am potut se aduc în legatură învățăturile din sfânta evanghelie cu trebuințele lor totdeuna mă ascultau bucuros și cu plăcere.

Preste tot am mare bucurie, că am potut se facem în anul acesta scólă de repetițiune mai plăcută poporului. Este un semn bun acesta. Pentru că, așa mi-se pare mie, că fără de scólă de repetițiune lipsește puntea de trecere dintre scólă și vieță. Și chiar pentru asesta eu socot, să este de lipsă ca pruncii nu numai dela vėrsta de 12—15 ani, dēr până cam la vėrsta de 18 ani se cerceteze scólă de repetițiune, ér acesta se va poté după parerea

mea numai decă vom îmbina scólă de repetițiune cu esortare, adecă cu tâlcuirea sfintei evanghelii. Și adecă dacă la scólă de repetițiune va propune și preotul și învățatoriul.

Timpul și cele trei fiice ale sale.

(Seriere populară)

[Continuare si fine.]

„Ești în rėtăcire, respunse deita, când umbli, se-ți cauți noroc si fericire preste data și chiemarea, ce ți-o-a dat ție Domnul. Tu-ți ai legile tale : făcut ești, ca se fii lumii lumină între sfērșitul nopții și începutul đilei. Nu ești tu singur, ca se-ți fii urit în lume. Totdeuna ești, când te arați pe pământ, incungiurat de stele, ér când stelele fug și te părăsesc, se apropiie de bolta ceriului razele sórelui, ér jos pe pământ toți cei buni se scólă la lucru și la vieță prin lucru. Fii deci indestulit și mulțemit cu ceea ce ți-a dat ție Domnul, că nu cumva umblând și căutând mai multă indestulire, se-o perđi și pre ceea ce o ai.

Fica mea Conțenția are o altă chiemare în lume, ca se invețe pe ómeni, se se folosescă bine de bunățățile, pe cari li le-a dat Dumneșeu, și prin lucrul și strėdania lor se-și intemeieze toți bunăstare pe pământ și fericire dincolo de morment. Ea nu se póte, și nu-i este iertat a-se abate dela această ursită a ei.“

Te-am înțeles, și te înțeleg, deită, răspunse lucėfe-rul ! și rogându-se de iertare își urmă cursul și slujba, după cum i-a fost și-i este dată.

* * *

Intr'aceea jos pe pământ în țera lui Por împėrat se urmau cu tótă graba pregătirile de rėsboiu. Tótă țera era alarmată, și om nu era, care se nu se pregătescă de bătăie, și carele se nu-și jertfescă vieța pentru a aduce bucurie în țeră.

În palatul Chronidei încă se întemplase o mare schimbare. Cele trei fete ale deței aflaseră despre tóte cele petrecute, și deși nu vorbeau una cu alta, nici nu cutezau se đică nimic cătră mama lor, totuși fiecare își făcea planulu, se-și începă lucrul, pentru carele au venit din ceriu pe pământ.

„Me voui duce în lume, đicea Aurora, pentruca toți cei ce me vor vedé, se-se bucure.“

„Me voui duce în lume, pentruca necaz si durere se simță tot omul, pe lângă a căruia casă voui trece,“ đicea Séra.“

„Eu încă nu mai pot rēmăné aici, đicea Conțenția, mă voui duce și eu în lume, nu însă ca se-se bucure, se se intristeze cineva vėđėndu-mė ; ci ca se ajut pe ómeni, se invețe a-și implini dėtoringțele impreunate cu starea și sórtea lor, se invețe a-se folosi bine de bunățățile pe cari li-le-a dat Dumneșeu, și se fie toți ceice me vor ascultă în bunăstare și mulțămire.

Fără se scie una de alta intr'o diminėtă porniră pe trei uși deosebite cele trei surori se iėsă din palat ; ér

mama lor, care le scia gândul și planul, de odată le strigă, și le ȳice :

„Stați in loc nu vę mișcați mai nainte de a ve dá eu, mama vóstră povețele trebuincióse. Astăđi plecați de aici, și din momentul, in carele veți ieși din palat, vę veți preface in duchuri, ca om pámentén se nu ve póta vedé nici odatá. Eu nu vę stau inpotrivá. Mergeți cu Dumneđeu. Dóue lucruri se nu le uitați inșé nici odatá, se nu uitați de ursita vóstrá, și se nu uitați a ve implini totdeuna dętorințele impreunate cu ursita și cu vieța vóstrá !“

Dicęnd acestea đeița, fetele s'au prefăcut in duchuri, au plecat in lume, fără ca de atunci se-și mai védá pe mama lor, séu sé-se mai iutęlnescá una cu alta.

* * *

Prin tot locul, pe unde mergea Aurora, ómenii erau veseli, și nu șciau nici dęșii, se-și dee sémá de unde vine, cá tot ceea ce incepea in timpul, in care fără se scie dęșii, trecea prin țera lor Aurora, tot le reușía bine. Ér Aurora vęđęnd veselia ómenilor se bucurá și ea, și deci gândi, ca se mérgá cá mai repede, ca se póta ajunge peste tot locul, și la toți ómenii fără deosebire se-le mérga bine, și cá mai bine.

Dér dupáce cälători cam jumătate pámentul, se párea, cá este ostenitá, și rémase pe vęrful unui munte se-se odichnescá. Din vęrful acestui munte Aurora vedea mai tótá țera, prin carea cälătorise mai pe urmá. Și uitându-se peste țérá, mare-i fű mirarea, când vęđű, cá ómenii, pe cari cu puțin mai nainte ii-lásase veseli, acum sunt posomorți și necájiți.

De unde acéstá schimbare ? se intrebá Aurora. Și aducędu-și aminte de vorbele mamei sale, și sciind pe de altá parte, cá ursita ei este de a aduce in lume și intré ómeni veselia, își uitá de ostenélá ; și se intórse érași inápoi, ca se facá, se incete de nou necazurile și durerea ómenilor. Și plecând inápoi vedea, cá pe unde ajunge, ómenii érași sunt veseli, érași sunt plini de bucurie. Și ca nu cumva se rémáná vre unul lipsit de bucuria, cu carea avea se 'l dáruiescá dęnsa, după data și ursita ei, merse inápoi la locul de unde a pornit, aprópe de palatul đeiței Chronida. Aici seđű jos pe un deal in apropiere de pádurea, care arsese in momentul, când solii lui Por impérat voirá se-o pețesca pe dęnsa, și care pádure acum era crescutá mai frumósá, de cum a fost mai nainte. Se uitá cu fața cátrá palatul mamei sale, dér nu cutezá se-se apropiie de dęnsul, nici se vorbescá nici cel mai mic cuvęnt, deși s'ar fi bucurat mult, decá ar fi putut se afle dela ea o esplicare a celora ce a vęđűt și páțit, de când a plecat in lume.

Stánd astfel in nedumerire auđi inápoia sa o larmá, și uitându-se înderętru vęđű, cá arde un oraș din cele mai frumóse, ce se aflau pe acele párți.

Seracii ómeni, gândi in sine Aurora, vęntul este mare, focul devine tot mai puternic, și in curęnd tot căștigul lor se va preface prin flacări, in praf și cenușá. Se merg, se-le ajut, dórá prin infáțișarea mea se va potoli focul, și li-se va ușurá durerea și necazul.

Plecá deci in grabá, dér până când se ajungá, orașul era ars de tot, ér ómenii alergau váietându-se in tóte párțile și căutánd nou loc de adăpost. Pe unde ajungea Aurora, ómenii se párea, cá se mai liniștesc, și parecá începeau a-și mai uitá de durere. Aurora inșé nu se mișcá din jurul orașului, și dupáce stete mai multá vreme in acest loc de durere, intr'o deminéță vęđű, cá orașul este zidit de nou mai frumos, de cum a fost mai nainte, ér ómenii căutându-și și aflându-și fie-care casa cu tóte cele ce au fost intr'ęnsa.

Sę mirá și Aurora, și nu pricepea, ce are se insemue acéstá ; dér ursita-i era, se nu póta vorbi cu nimenea, și se nu póta ințelege nimic din cele ce se petrecuserá.

Dupáce mai rémase Aurora câteva đile impregiurul orașului, ómenii își începurá lucrările de nou, și erau mai veseli și mai voioși, de cum erau mai înainte.

„Cát le va ține acéstá bucuriá, gândi in sine Aurora, nu pot scí. Eu inșé nu pot se rémán tot cu dęșii am datorințe față de tótá lumea, și nu pot se-'mi petrec intreg timpul, ingrijind numai de un singur oraș. Și đicęnd acestea, plecá mai departe mergęnd in tóte párțile, și revęrsánd bucurie și veselie in tóte párțile, pe unde ajungea.

* * *

Séra, sorá sa, încă din casa párintescá nu putea suferi pe Aurora ; și când a plecat din palatul Chronidei, mergea și dęnsa peste tot locul pe unde mergea Aurora. Ceea-ce Aurora făcea bine, dęnsa făcea reu. Pe unde lásá in urma sa Aurora bucurie, pe acolo indatá mergea Séra, și făcea, ca bucuria se-se schimbe in durere, așa încát ómenii se luaserá de gânduri, și nu șciau, de unde le vine nici bucuria, nici durerea.

Erau necájiți ómenii, dér mai necájite erau cele dóue surori. Sę luptau una cu alta, fără se-se védá ; și nici una dintr'ęnsa nu pótea se simtá nici un feliu de mulțámire.

* * *

Mai norocos decát al celor doue surori a fost mersul Conțęției.

Fiind dęnsa din firea ei gânditóre, și sciind cá omul, care are învęțaturá și are in inima sa frica Domnului, își póte întemeiá însuși buná stare și bucurie statornicá, — și in același timp póte se invingá însuși orice durere, și se scape de orice necaz, tot planul séu și-l'a făcut, ca se însuflețescá pe ómeni la învęțaturá și la o vieță intru frica Domnului.

De aceea Conțęția nu se grábíá in mersul ei, și pe unde umblá, intrá in bisericá, intrá in scólá și mergea prin dregători.

In bisericii învęță pe ómeni se-și inalțe mintea și inima cátrá Dumneđeu, cerendu-i ajutoriul, de carele au atáta trebuință in lucrările lor ; se fie cu luare aminte la slujba dumneđeescá, se asculte învęțăturile cele vecinice ale evangheliei, și ascultându-le se-se facá tot mai buni, și prin bunátatea lor se ajungá tot la mai multá bunástare și la mai multá fericire.

In scólá însuflețíá pe prunci, ca se asculte învęță-

turile și sfaturile cele bune ale învețătorilor, ca se devină tot mai buni, să-și însușescă tot mai multe cunoștințe, — ca astfeliu când vor cresce mari, se pótă se fie ómeni vrednici, ómeni îndestuliți și mulțămiiți.

Și lumea ascultă bucuros învețăturile Contenției, și pe unde petrecea dēnsa mai mult timp, ómenii aveau cu totul altă față. Ómenii se făceau mai gânditori, mai lucrători, mai cruțători, și prin ținuta lor se ridicau vedēnd cu ochii în bunăstare. Numērul faptelor bune devenea tot mai mare, ér numerul faptelor rele se făcea tot mai mic; și Contenția se credea cea mai fericită, când vedea cu cât sporiu își deplinesce între ómeni chiemarea, ce-i-se încredințase.

* * *

Trei ani trecuseră acum, de când fetele Chronidei umblau prin lume. Multe se întâmplaseră în timpul acesta în lume, și bune și rele. Întēplarea cea mai mare eră însă, că Por împērat își pregătise óste mare, se mērgă cu resboi, se omóre pe Chronida, și se răpescă din palatul ei pe Aurora, să o mărite după fiul său, și cu dēnsa să aducă pentru totdeuna bucuria în casa și în țēra sa; și astfel să facă, ca pentru totdeuna se încete durerea și necazul de pe pământ, ér el să rămână până va fi lumea, împēratul cel mai mare și mai vestit.

Planul de bătaie încă era gata, și oștirea întregă eră proveđută cu tóte cele trebuincioșe. Nu cuteză însă, se pornescă oștirile mai nainte de a-se mai sfătui încă odată cu sfetnicii țērii, mai cu sēmă, că pe când oștirea era gata de resboiu, împēratul era fórte neliniștit, ér nópțile din urmă avusese niște visuri fórte urite. Íl mai liniștea apoi încă un lucru. După ce se întorsese solia, carea a fost trimisă se pețescă pe Aurora, pe sēma fiului său, — necăjit fiind împēratul pe prorocul țērii pentru rușinea, ce a suferit în urma planului, ce i-la dat, — ilisgonise dela curtea sa; ér acesta isgonit dela curte trăia tocmai în orașul, pe carele îl veduse Aurora, arđēnd și zidindu-se de nou.

Ímpēratul trimise deci după dēnsul, si voi, ca mai antăi să-i asculte părerea, apoi se pornescă oștirile.

* * *

Prorocul țērii, rechiămat fiind la curte veni și întrebă fiind de împēratul, i-respunse în adunarea sfetnicilor țērii următoarele:

„Se trăiesci Înălțimea ta, și ani mulți se aibi parte de domnie și stēpanie pentru fericirea popórelor de sub scepтрul împērației Înălțimei tale!”

„Bine ai făcut, că m'ai chiămat, să-mē întrebi, că ce se faci; dér mult mai bine ar fi fost, decă m'ai fi întrebat îndată ce au venit solii dela đeița Chronida. Decă m'ai fi întrebat atunci, póte că n'ar fi fost trebuintă să-se facă atâtea cheltuieli cu pregătirile pentru resboiu.

Adevērul este, că eu ți-am dat sfatul, ca solia să ceră pe Auroră de soție pe sēma fiului Înălțimei tale. Martor ími este însă Ceriul, că am făcut acēsta în cea mai bună credință, că vom dobēndi pentru împērația nóstră tocmai ceea ce astăđi nu avem: bucuria, de carea avem atâtea

trebuintă. Eu am auđit rēspunsul, pe carele l'a dat Đeița soliei Înălțimei tale, și eu cred sus și tare, că bine ne-a vorbit. Ne-a vorbit chiar așa pecum are trebuintă se ni-se vorbescă.

„Înălțimea ta ai vedut, și ai păfit multe, de când Domnul a voit să trăiesci pe acest pământ. Nimenea nu póte tăgădui, ai făcut mult bine ómenilor. Dar ai potut se bagi de sēma de sigur, că ómenii sunt, și rămân ómeni și numai ómeni. Cu cât le faci mai mult bine, cu atât astēptă și mai mult, și peste tot așa este făcut omul, așa voiesce se fie, și se rămână omul: astēptă, ca tot binele să-i vină d'a gata, și pușini sunt între ómeni, cari s'au deprins din tinerețele lor, ca înșși să-și facă binele, înșși să-și întemeieze bunăstarea și fericirea.

„Precum bine scii, a dat Dumneđeu omului de tóte, dér i-a mai dat un lucru, pe carele îl scim cu toții, dér adese ori ne facem, că l'am uitat. Ne-a făcut Dumneđeu, ca đilele nóstre să fie legate de timp, și ne-a făcut așa, că în timpul, cât ne este mēsurat, ca se trăim aici pe pământ, se ascultăm de voia și de legile lui, să-ne facem din đi în đi tot mai buni, și mai buni, pentru că făcēndu-ne buni să ne împărtășim de tóte bunătățile lui. Vięta nóstră este déră legată de dóue lucruri: de timp și de legea lui Dumneđeu. Scim se prețuim timpul, și ne place se ascultăm de poruncile lui Dumneđeu, — avem de tóte, și neapăret după vrednicia nóstră, avem și bucurie; nu prețuim timpul, și nu ascultăm de poruncile lui Dumneđeu, nu avem ceea ce ne trebuie, și nu avem și nu putem avé bucuria pe nimic.

„Și ce a rēspuns Đeița soliei Înălțimei tale?

„Nimic alta decăt că se bucură, că Înălțimea ta ți-ai adus aminte că o prețuiesci chiar în momentul, când cauți norocirea fiului Înălțimei tale. Đeița Chronida este đina timpul însuși, ér cine prețuesce timpul, a început a călcă pe calea, carea duce la bunăstare și fericire. Timpul bine folosit înalță pe cei sēraci, face pe cei mari și puternici și mai mari și mai puternici, pentruca cu puterea și mărimea lor umblând în calea, pe carea ni-o arētă poruncile Domnului, să póte se ajute și pe cei mici și pe cei slabi.

„A đis mai departe Đeița, că nu voiesce să-i dea fiului Înălțimei tale pe Aurora de soție, dér i-dă pe Sēra.

„Aurora este đina bucuriei, și însași bucuria, venită din Ceriu pe pământ. Nu este însă venită pe pământ acēstă đină, pentru ca d'a gata, fără nici un fel de trudă să reverse asupra némului omenesc bucurie, ci decă voiesce omul să aibă bucurie, atunci să-și căștigel însuși acēstă bucurie. Sciut este însă, că numai acel om póte se simtă, și să guste din dulcēța bucuriei, care a simțit mai antăiu durere, și scie, ce însemnăză durerea și amărăciunea.

De aceea bine a făcut după credința mea đeița Chronida, când a imbiēt fiului Înălțimei tale pe fiica sa Sēra, carea este đina durerei, și însași durerea.

„Așa este omul făcut în lume ca tótă vięta sa să se lupte cu durerea și cu necazul. Aceste dóue sunt soțe nedespărțite ale omului. Și se me cređi Înălțimea ta, o-

mul numai într'atâta pôte simți bucuria, încât se arătă destoinic, ca să învingă o durere, séu un necaz. Tótă fericirea omului, multă puțină, câtă o are, se învêrtesce pe lângă modul, cum scie, să înfrângă, și să biruască necazurile.

„Intru înfrângerea și biruința necazurilor este depusă tótă taina vieții și fericirii omenești!

„A ȓis Ȑeița, că fiul Înălțimei tale se iee pe Séra, adecă se iee durerea în căsătorie, și a adaus apoi, că decă dânsul va scî, și va fi în stare se-o biruască, atunci bucuos i-dă de soție pe a treia fiică a sa, pe Conțenția, carea este mulțămirea.

„Nici n'ar fi potut Ȑeița să ȓică altcum.

„Taina și tot mestesugul vieții omului, precum am ȓis, nu stă în altceva, decăt în luptă cu durerea și cu necazul.

„Scie omul înfrânge durerea, să simte bine, pășesce adecă cu un pas înainte cătră data și ursita lui, și se apropie de mulțămire, — adecă de starea aceea, carea singură este dată omului pământén.

„A ȓis adecă Ȑeița, că decă noi ómenii pământeni, voim se avém bucurie și mulțămire, atunci sé-nu astepțăm, ca acestea se-ne vină d'a gata din ceriu; ci se-le căutăm și se-le aflăm la noi însine.

„Are omul pe pământ de tóte; și la făcut Dumneȓeu pe el așa, ca el însuși să și-le adune, și să și-le căștîge, decă voiesce, să le aibă. Pe pământ cresc bucate, trăiesc animale, cresc verdețuri, cresc pomi cu pómele cele mai bune; ér sinul pământului este plin intru prisosință cu aur, cu argint, cu sare și cu altele. Și omul pôte să-le stêpânescă pe tóte, decă voiesce. Și noi ómenii, toți am voi, se-le avem. Nu ne place însé un lucru, nu ne place, să ni-le căștigăm.

„Și eu unul nu me mir de loc, că ómenilor nu le place să și adune, și să și căștîge bunătățile, pe cari intru prisosință li-le a dat Dumneȓeu, — pentrucă la căștig trêbue trudă și ostenelă, ér aceste dóue le sunt la mulți ómeni lucrurile cele mai neplăcute și cele mai urite. Omul ar voi, și ar dori să aibe tot, ce-i trebuieste.

„Dér cum ?

„Așa să-i vină tóte d'a gata fără trudă și fără oboselă.

„Cu acéstă aplecare a omului să începe nemulțămirea și nefericirea lui. Voiesce să-le aibă pe tóte, dér nu voiesce să abată, și să deé și el din mâni, ca și când nu pentru acésta i-ar fi făcute mânilé, ca să lucreze și să și căștîge cele trebuinciose pentru mulțămirea sa.

„Este făcut omul se fie minunat. I-place averea, dér nu-i pré place munca, prin carea se și-o căștîge. I-place învêțatura, dér i-este urită calea bisericeii și a scólei. I-place cinstea și mărirea, dér, cum va fi de rënd, nu-i pré plac multe, prin cari să pôte căștiga cinstea și mărirea.“

* * *

Ȑicénd acestea prorocul țerii, tăcú, ér Impêratul, carele își perduse răbdarea, într'un ton aspru i-ȓise :

„Ne-ai spus multe, Invețate, dér ne-ai spus tot lucruri, pe cari noi cu toții le scim acum de mult. Nu ne-ai spus însé una, și eu pentru acésta te-am chiebat. Nu ne mai lungi vorbele, spune-ne : să facem resboiu Ȑeiței, séu nu? Voim se scim, ce gândesci, ca apoi se vedem, ce gândim și noi.“

„Ai tótă dreptatea, Înălțimea ta! Sciu și eu, că lumea scie multe, dér face puținé din acele. Chiar pentru acésta voiesce omul să aducă bucuria cu resboiu din Ceriu pe pământ. Bine, ȓic și eu să facem resboiu, dér cu cine se-ne batem ?

„N'ai veȓut Înălțimea ta, că solii ȓi-au spus, că nici nu s'au potut apropiá de muntele ȓeiței Chronida. Pe unde va merge óstea la palatul de sticlă, și cum vor puté ei se ómore pe ȓeița, căreia așa-i este ursita, ca se nu scie când s'a născut, ca se nu mai îmbêtrânescă, și se nu mórá nici dată !

„De altcum fetele ȓeiței nici nu mai sunt acum în palat. Ele s'au prefăcut în duchuri, și umblă prin lume, pe tóte părțile pământului. Aurora, pe unde ajunge, face pe ómeni să-se bucuie, Séra le face la toți necaz și durere; ér Conțenția partea cea bună și-a ales : intră prin scóle și prin biserici. Invêță pe ómeni frica lui Dumneȓeu, îi-invêță răbdare și înțelepciune. Tóte își implinesc lucrul, așa precum le-a fost data și ursita !

Și ca se veȓi Înălțimea ta, și se scii, ce folos au ómenii de lucrul lor, să și spun întêmplarea, pe carea o am veȓut în orașul, în carele am trăit eu. Orașul Homor era, precum se scrie un oraș frumos, cu ómeni pacinici și cu cetățeni buni, cu ómeni, cari scieau să trăiescă în lume, și se fie îndestaliți și mulțamiți. Intr'o ȓi trecénd Aurora prin oraș, de odată se schimbă tótă fața orașului. Ómenii aflară adecă, că munții toți dinprejurul orașului sunt plini de aur și de petri scumpe. A doua ȓi și plecară cu toții să sape, și se adune aur; ér cătră murgitul serii, când se întórseră acasă, toți aveau atâta aur, încât fiecare dintrênșii credea, că nu este cu putință, se-l pótă cheltuî, cât vor mai trăi. De aci înainte nu mai voi niminea, nici să mai scie de lucru, nici să mai audă de grije și de necazuri. Au început ómenii a și petrece cu joc, cu beutură, cu traiu și cu veselie. Sosise adecă în oraș și Séra, carea ca să-le pótă face ómenilor necaz și durere, le-a ȓis, că omul nu este făcut, ca se muncescă, ci ca să se veselescă. Au ascultat ómenii de dânsa, și nemai fiind nimenea în tot orașul, carele se îngrijescă de ceea ce este bine, — intr'o séră s'a aprins în curtea unui om nisce paie, și vântul mare fiind, până a doua ȓi tot orașul s'a prefăcut în cenușă. Ómenii toți rêmaseră fără adăpost, în cel mai mare necaz și în cea mai mare durere. S'a întêplat însé, că Aurora a venit de nou prin acel oraș, ér Séra a trêbuit să fugă, indată ce a aflat, că vine soră sa; și rêmânénd Aurora câteva ȓile în jurul orașului, acesta s'a zidit de nou mai mândru și mai frumos, de cum a fost mai înainte. Aurora, ca și bucuria preste tot nu rêmâne însé mult timp la un loc. După câteva ȓile a plecat, și s'a dus. Și norocul orașului a fost, că înainte de a ajunge Séra, a venit la dênșii sora ei Conțenția, carea a spus orașenilor, că dênșii s'au înșelat,

când au crezut, că fu munții de prin prejur este aur. Nu este aur în acei munti, și aurul, pe carele l'au găsit dênșii pe acolo înainte de ce le-a ars orașul, a fost aruncat de soră sa, care bună fiind de fire, și știind cât de mult lăcomesce lumea după aur, — a voit să-le facă prin acel aur puțină bucurie.

„Nefericirea lor a fost însă, că îndată după Aurora a venit la dênșii sora ei, Séra; ér data acesteia în lume este, ca dênșa se strice ceea ce face soră sa bine. Din lupta acestor două una cu alta vine apoi, că în lume nici o bucuriă nu ține mult, pentru că îndată ce aude Séra, soră sa, că cineva se bucură, se grăbesce de merge la dênșul, și-i duce necazul în casa.

„Dênșa deci nu le-a adus aur, le spune însă, că în munții lor se găsesce cărbuni de pétră mulți, se găsesce mult fer și multă sare. Și deci îi-invêța, că se-se scobóre în sinul pământului, să scótă sarea, se scótă cărbunii și ferul, și se-l lucreze, și atunci prin munca lor își vor câștiga și aur intru prisosință, ér mai pe sus de tóte își vor castigá îndestulire și mulțămire. Ómenii vedând ceea ce li-s'a întemplat mai nainte, — au ascultat pe Contenția, ér de atunci încóce la toți le merge bine, și întreg orașul înaintéază și în avere și în bunele năravuri, așa încât dacă vor merge tot pe calea, pe care au apucat vor, deveni cei dântăi ómeni din lume.

„De aceea bine a ăis Deița, când a făgăduit pe Séra de soție fiului Înălțimei tale, pentru că așa este data omului, ca prin munca și omenia sa se biruésce durerea, și să-și câștige de soție, mulțămirea, carea nu-l mai părăsesce apoi nici odată.

Deița Chronida este timpul carele stépănesce preste tot ce este în lume. Omul care cunósce stépânia timpului, póte să aibă bucurie, ér cel ce nu o cunósce, cade din durere în durere și din necaz în necaz; ér omul, carele a invêțat frica Domnului, și carele trăiesce întrebuintând timpul, după cum i-este data, ca se facă binele; și din ăi în ăi prin muncă și omenie să face tot mai bun, — acela își câștigá îndestulire și mulțămire stătornică.

„Și acésta este lecțiunea, ce o-a dat deița Chronida solilor Înălțimei tale, ér pentru acéstă solie noi i-suntem datori, să-i mulțămim și n'avem, ce se mergem împotriva ei cu resboiu.

„Omul póte să facă multe în lume. Dér să mai fie de o mie de ori așa de puternic, cum este, timpul nu-l póte omori, precum nu póte se innace nici urmările bune, séu relei întrebuintări a timpului.“

Era necăjit împératul, când auđi acestea, dér în sfêrsit s'a liniștit. S'a lăsat de resboiu, și s'a hotărît, să caute pe pământ atât fericirea fiului séu, cât și fericirea popórelor de sub stépânia sa.

Și câștigul țerii din acéstă întemplare a fost mare.

S'a lășit vorbele deiții în tóte părțile. Și ómenii, cari au ascultat de dênșele s'au norocit. Au invêțat se prețuésce timpul, și prețuindu-l au fost ajutați de Dumneđeu în tóte lucrurile lor, și și-au câștigat tot mai multă îndestulire și mulțămire.

Bucuria venia des pe la dênșii, veniá și durerea,

dér nu avea, ce se-le strice, pentrucă pe acésta îndată o isgonea din casele lor mulțămirea.

Cele trei surori umblă și astăđi prin lume. Unde intră una, ceealaltă fuge, dér cine ascultă de invêțăturile, Contenției, pe cari le putem auđi de altcum în tótă ăiua și în școlă și în biserică, acela scie se isgonésce din casa sa necazul și durerea pentru vecii vecilor.

D I V E R S E.

† *Necrolog.* Înregistrăm cu durere, că Pré Cuvioșia Sa archimandritul stavrofor Dr. Ieronim Topală, rectorul seminariului din Cernăuți a încetat din viață, lăsând în profund doliu clerul și inteligența română din Bucovina. Réposatul a fost un preot de inimă, carele, întréga sa viață și-a dedicat-o creșterii tinerimii în spiritul sfinței noastre biserici. Réposatul îndată după absolvarea studiilor teologice la anul 1876 a fost numit prefect, ér la anul 1882 rector al seminariului clerical din Cernăuți, în a cărui frunte a stat până la mórtea sa. Rămășițele pământesci ale defunctului s'au depus spre odichná eternă cu mare solemnitate în 1. Martie n. a. e.

Depunând o lacrimă de durere pre morméntul defunctului, rogăm pre Dumneđeu, ca sufletul lui să-l așeze cu dreptii, ér rămășițelor sale pământesci să-le fie țărâna ușóra.

În veci amintirea lui!

* „Victoria“ înstituit de credit și economii în Arad, își va ținé a V-a adunare generală ordinară în 26 Martie n. 1893. la 10 óre a m. în localitățile înstitutului.

* *Petrecerea* aranjată în Beiuș la 6/18 Febr. a. e. în favorul fondului bisericesc-școlariu a fost așa dicând familiară, și a succes atât în respect moral, cât și material.

Oferte și suprasolviri au intrat dela următorii dni: Emanuil Papp Săcal 2 fl., Nicolau Horgia Buntești 1 fl., Petru Ciuhand preot Roșia 1 fl., Erdélyi Pál 50 cr., Handschuer Geza 50 cr., Vasiliu Lucuța Șebeș 50 cr., Georgiu Cherecheș preot Forosig 1 fl., Nicolau Tempelean Căbești 50 cr., Georgiu Iosif 1 fl., véd. Petru Barbuș 50 cr., Ioan Bolcaș 1 fl., Nicolau Criste 50 cr., Georgiu Ardelean 50 cr., Teodor Fassie avocat 2 fl., véd. A. Fildan 50 cr., Sofia Siladi 1 fl., Vasiliu Sferle 50 cr., Petru Papp 60 cr., Demetriu Negrean 1 fl. 50 cr., Kristo Károly 1 fl., I. Chidioșan 1 fl., D. Cașolțan 50 cr., Dr. Constantin Popoviciu 1 fl., Teodor Juncu 50 Aug. Teocar 20 cr., Georgiu Papluca 1 fl., Vasiliu Papp preot Curățele 50 cr., Vasiliu Stefan 1 fl., Maria Valtner 50 cr., Simeon Poenar 50 cr., Dr. Gavril Cosma 1 fl., V. Papp preot 1 fl., Vas. Ignat adv. 2 fl., Antoniu Nistor 50 cr., Vasiliu Sala Vașcou 50 cr., Stefan Fétu preot 1 fl., Ioan Danu Budurésa 1 fl. 50 cr., Teodor Bulcu profesor 90 cr., Antoniu Csighi prof. 50 cr., Dr. Schwimmer 50 cr., Teodor Lazar 1 fl., Ioan Pantea 1 fl., Georgiu Papp teol. invêțator Socodor 50 cr., Dr. G. Vesa Socodor 1 fl., Gavril Lazar preot 1 fl., Stefan Tulcan Socodor 1 fl., Ioan Molnar 1 fl., Erdélyi Ioan inginer 1 fl., Ioan Lazar 50 cr., Antoniu Paladi, preot în Feniș 1 fl.

Din sortiture pentru lucruri de mână dela d-șóra Maria Valtner a încurs 8 fl. 70 cr., ér dela Maria Bodna 1 fl. 45 cr.

Venitul total a fost la 100 fl., ér spesele 30 fl., prin urmare a rămăs venit curat o sumă de 70 fl. v. a. — Primésce deci toți binevoitorii contribuenți pe aceasta

cale mulțămă publică. — Beiuș, 20 Febr. 1893. —
Comitetul parochial.

* **Încheierea socoților** institutului de
credit și economii „Victoria” în Arad, — pe
anul 1892.

Contul Bilanțului.

Active		
Cassa în numărariu		20401.67
Cambii în portofoliu		511093.85
Împrumuturi ipotecari		163704.—
Împrumuturi pe efecte (Lombard)		5905.—
Diverse conturi debitoare		14061.54
Efectele proprii		1012.—
Mobilar	1130.48	
10% amortisare	113.05	1017.43
		<hr/>
		717195.49
Passive		
Capitalul de acții		
1000 acții à 100 fl.		100000.—
Fondul de rezervă		17882.67
Fondul de pensiuie		1500.—
Depuneri spre fructificare		535207.67
Depozite de cassă		12546.11
Dividendă neridicată		222.—
Interese transitoare anticipate		6370.51
Creditori		26936.45
Venitul transpus din 1891	267.25	
Venitul anului 1892	16262.83	16530.08
		<hr/>
		717195.49

Contul profitului și perderilor

Esiri.		
Înterese la depuneri		22220.11
Contribuție		4650.49
Chirie		384.—
Salarie		4690.99
Porto		653.21
Spese de protest		97.40
Competințe de timbru		90.59
Prodiversi		64.29
Spese: Tipărituri, inserțiuni, recuise		
de cancelarie, lemne, lumină și di-		
verse spese		1467.10
10% amortisare din mobilar		113.05
Descriere la cambii		517.—
Venitul transpus din 1891	267.25	
Venit curat din 1892	16262.83	16530.08
		<hr/>
		51478.31
Venituri.		
Înterese de escompt		42028.97
Înterese ipotecare		8804.51
Înterese de Lombard		317.58
Venitul efectelor proprii		60.—
Venitul transpus din 1891		267.25
		<hr/>
		51478.31

Arad, 31 Decembre 1892.

Nic. Oncu m. p.
director executiv.

S. Raicu, m. p.
comptabil.

Ignatie Pap, m. p. V., Mangra, m. p. Dr.
Petco Lazar, m. p. Georgiu Lazar, m. p.
Dr. Nicolae Ciaclan, m. p., Dr. Georgiu
Vuia, m. p. Aurel Suci, m. p. Antonie Ka-
rátsonyi, m. p.

Bilanțul și Contul present al profitului și perderilor,

esaminându-se conform legilor și statutelor și esami-
nându-se cu cărțile principale și auxiliare, s'au aflat în
tote esact.

Arad, la 9 Martie 1893.

Comitetul de supraveghiere:

Petru Truța, m. p. Vasilie Papp, m. p. Ni-
colae Marcu, m. p.

Concurs.

Pentru deplinirea parohiei de classa a III-a din
Voivozi cu filia Cuzap, protopresbiteratul Orădii-mari,
— se escrie concurs cu termin de alegere pe 4/16 Apri-
lie 1893.

Emolumentele sunt:

A) Din comuna matre Voivozi:

1. Dela 76 numeri de case câte o măsură de cu-
curuz în bômbe, care face 19 cubule à 5 fl. 95 fl., 2. 6
jugere pământ arătoriu în preț 100 fl., 3. Stolele usuate
după calculul mediu alor 5 ani din urmă 60 fl., 4. 3 orgii
de lemne à 5 fl. 15 fl., 5. Casa parochială prețuită în
20 fl.

B) Din filia Cuzap:

6. Dela 70 numeri de case câte o măsură cucuruz
în bômbe, care face 17 cubule, 2 măsuri à 5 fl.: 87 fl. 50cr.,
7. 32 jugere pământ arătoriu à 3 fl. juger.: 96 fl., 8. Stolele
usuate după mediul calcul alor 5 ani din urmă 40 fl., 9.
3 orgii de lemne à 5 fl.: 15 fl., 10. Casa parochială cu
intravilanul prețuită în 25 fl. Suma 553 fl. 50 cr.

Afară de acestea fiitorul preot are drept a ține pe
pășunea comunală câte vite va avè.

Contribuțiunea după pământurile parochiale are se-o
solvescă alegândul preot.

Cu privire la stole se notéză cumcă dela botez fi
compete preotului 50 cr., dela înmormântare mare 3—5
fl., dela înmormântare mică 1 fl., dela cununie 3 fl., éră
pentru vestire 1 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt poftiți
a-și subșterne recursele provédute cu documntele recerute
pentru parochie de classa III-a și adresate comitetului
parochial din Voivozi Cuzap, se-le subșternă protopopu-
lui subsemnat în Oradea-mare până în 1/13 Aprilie 1893,
a. c. avënd recurenții până la alegere a-se presenta în
vre-o Duminecă séu sèrbătóre în Sânta biserică din Voi-
vozi și Cuzapu spre a-și areta desteritate în cele rituale
și în predicare.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu TOMA PACALA, m. p. protopop.

Pentru deplinirea parohiei vacante de classa a treia
din Zimbru cu filiile Dulcele și Brusturești se escrie
concurs cu terminul de alegere pe 30 de zile dela prima
publicare.

Emolumentele anuali sunt: Dela 176 numeri de
case câte una măsură de cucuruz sfârmat, 4 jugere de
pământ, stolele îndătinat, cartir liber și grădină, — care
tote computeate la olaltă fac 425 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați,
recursele provédute cu toate documntele prescise, în „sta-
tutul organic”, adresate comitetului parochial până la 20
Martie a. c. st. v. a le trimite protopresviterului tractual
Ioan Groza în Halmagiu.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu mine: IOAN GROZA, m. p. pro-
topresviter.